

ЧКАН І.О., к.е.н., доцент, АРТЕМЕНКО А.С.,
Таврійський державний агротехнологічний університет,
м. Мелітополь

РОЗВИТОК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

Перехід на безготівкову оплату – мета розвитку багатьох фінансових систем світу. Безготівкові розрахунки допоможуть зробити сферу комерції максимально прозорою як для покупця, так і для продавця. Крім того, це спосіб уникнути багатьох видів фінансового шахрайства і захистити екологію планети.

В Україні правова база організації безготівкових розрахунків визначається рядом законів, які регламентують банківську діяльність («Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України»). Що ж стосується детальної організації самих розрахунків, то вони визначаються затвердженою Національним банком України інструкцією від 21.01.2004 р. «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті».

Сьогодні стратегія розвитку грошового обігу, яку обрав Національний банк України, ґрунтовно направлена на підвищення частки безготівкових грошей в загальному обсязі грошової маси.

Україна займає одне з перших місць у світі з обороту готівкових коштів, що на думку НБУ є одним з гальм економічного розвитку, яке одночасно сприяє зростанню тіньової економіки.

З метою поліпшення готівкового обігу та оптимізації безготівкового обігу в рамках реалізації Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року Національний банк України обрав стратегію «cashless есопому» – проект, за якого сфера вжитку безготівкових розрахунків розшириться і максимально інтегрується у повсякденне життя кожного українця.

На законодавчому рівні поступово закріплюються норми максималізації отримання заробітної плати та інших доходів виключно за допомогою платіжних карток. Так, за даними Національного банку України за останні п'ять років

частка безготівкових розрахунків з використанням пластикових карток зростає більш ніж удвічі. Крім того, спостерігається стабільна динаміка зростання безготівкових розрахунків в Україні за 2017 рік у порівнянні з 2016 роком: кількість таких операцій зростає на 30,2%, а обсяг – на 46,2%.

Можна констатувати той факт, що сьогодні розширюється застосування терміналів і систем інтернет-розрахунків, спеціальним законом встановлюється ліміт для розрахунків фізичних осіб, забезпечується ефективний контроль за дотриманням лімітів готівкових розрахунків, поступово переводиться оплата всіх наданих державою послуг – податки, штрафи, збори і мита в мережу Інтернет (створення спеціальних Веб-порталів), купівля товарів в Інтернеті потребує обов'язкової опції з використанням платіжної картки.

Також, Національний банк України відповідно до політики оптимізації готівкового обігу України презентував нові обігові монети номінальною вартістю 1, 2, 5 та 10 гривень, що в перспективі може дати колосальну економію для держави – десятки мільярдів гривень на рік. Зараз друк кожної двогривної купюри обходиться державі приблизно в 70 коп., якщо врахувати витрати на її зберігання, інкасацію, то собівартість виходить вище 30% номіналу вартості самої купюри. Крім того, виконання цього завдання повинне забезпечитись і Постановою Правління Національного банку України від 18 березня 2018 року № 25 «Про оптимізацію обігу дрібних номіналів», що приведе до скорочення готівкових платежів та збільшення частки безготівкових розрахунків.

Реалізація зазначених заходів має поліпшити ліквідність банківської системи, підвищить частку безготівкових розрахунків, оскільки покупці повинні будуть використовувати свої карткові рахунки або здійснювати розрахунки з поточних рахунків.

Стратегія переходу на безготівкові розрахунки в Україні є пріоритетною, і як показує практика європейських країн, саме ця стратегія дозволяє вирішити ряд найважливіших завдань для підвищення ефективності всієї фінансової системи.